

УДК 373.2.013.43.016:821.161.2-1/-9

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2025-2.15>**Людмила КОБИЛЕЦЬКА**

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової та дошкільної освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка
lyudmyla.kobyletska@lnu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-4688-3622

Мар'яна МАНДЗІЙ

студентка II курсу магістратури факультету педагогічної освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка
marianamandzii@gmail.com
ORCID: 0009-0002-1019-5756

ВПЛИВ ЖАНРІВ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ

Анотація. *Мета статті полягає в дослідженні впливу засобів художньої літератури на загальнокультурний розвиток дітей дошкільного віку. Дослідження є актуальним, адже одне з чільних завдань дошкільної освіти – формування загальнокультурної компетентності в дітей дошкільного віку.*

*Важливими аспектами для розвитку загальнокультурної компетентності в дітей дошкільного віку є мовленнєві вміння, творча діяльність, формування духовних і моральних цінностей, розвиток мислення. Загальнокультурний розвиток передбачає збагачення досвіду дитини й використання комплексних психолого-педагогічних впливів (технологій, методів, засобів), що сприяють загальнокультурному розвитку. Одним з таких засобів є художня література. **Методологія** дослідження ґрунтується на врахуванні специфіки діяльнісного й системного підходів у процесі формування загальнокультурної компетентності в дошкільників засобами художньої літератури. Під час дослідження використано такі методи: теоретичні (аналіз, синтез, узагальнення); емпіричні (спостереження, бесіда, педагогічний експеримент). **Наукова новизна** полягає в здійсненні діагностики впливу жанрів художньої літератури на загальнокультурний розвиток дошкільників і поданні авторських пропозицій щодо ефективного використання художньої літератури в процесі формування загальнокультурної компетентності в дітей дошкільного віку.*

*У розвідці аналізується вплив різних жанрів художньої літератури: казок, оповідань і віршів на емоційно-чуттєву сферу, моральні якості (ввічливість, тактовна поведінка, повага до батьків тощо), пізнавальну активність, естетичне сприйняття й мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку, на обізнаність дошкільників із національною та світовою культурою. Висвітлюються психолого-педагогічні аспекти використання художніх творів в освітньому процесі ЗДО. **Висновки.** Педагогічний експеримент, у ході якого ми виокремили три етапи (констатувальний, формувальний, контрольний), доводить, що художня література є вагомим чинником формування загальнокультурної компетентності в дітей дошкільного віку.*

Ключові слова: діти дошкільного віку, художня література, загальнокультурний розвиток, загальнокультурна компетентність, жанри художньої літератури.

Liudmyla KOBYLETSKA

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool and Primary Education,
Ivan Franko National University of Lviv
lyudmyla.kobyletska@lnu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-4688-3622*

Mariana MANDZII

*Student of the 2nd year of the Master's Degree at the Faculty of Pedagogical Education,
Ivan Franko National University of Lviv
marianamandzii@gmail.com
ORCID: 0009-0002-1019-5756*

THE INFLUENCE OF LITERATURE GENRES ON THE GENERAL CULTURAL DEVELOPMENT OF PRESCHOOLERS

Abstract. *The purpose of the article is to study the influence of literary means on the general cultural development of preschoolers. The study is relevant, because one of the main tasks of preschool education is the formation of general cultural competence in preschoolers. Important aspects for the development of general cultural competence of preschoolers are language skills, creative activity, the formation of spiritual and moral values, and the development of thinking. General cultural development involves enriching the child's experience and using complex psychological and pedagogical influences (technologies, methods, tools) that contribute to general cultural development. One such medium is fiction. The research methodology is based on taking into account the specifics of the activity and systemic approaches in the process of forming the general cultural competence of preschoolers through the means of fiction. The following methods were used in this research: theoretical (analysis, synthesis, generalization); empirical (observation, conversation, pedagogical experiment).*

The scientific novelty lies in diagnosing the influence of genres of fiction on the general cultural development of preschoolers and presenting the author's proposals for the effective use of fiction in the process of forming general cultural competence in preschoolers. The research analyzes the influence of various genres of fiction: author's fairy tales, stories and poems on the emotional and sensory sphere, moral qualities (politeness, tactful behavior, respect for parents, etc.), cognitive activity, aesthetic perception and speech development of preschoolers, and on preschoolers' awareness of national and world culture. The psychological and pedagogical aspects of using different genres of fiction in the educational process of preschool education are highlighted. Conclusions. The pedagogical experiment, during which we identified three stages (confirmatory, formative, control) proves that fiction is a significant factor in the formation of general cultural competence in preschoolers.

Key words: *preschoolers, fiction, general cultural development, general cultural competence, genres of fiction.*

Постановка проблеми. Одним із найважливіших завдань дошкільної освіти є формування загальнокультурної компетентності в дітей дошкільного віку, яка є стрижневою серед усіх інших компетентностей. Загальнокультурний розвиток передбачає обізнаність із духовно-моральними цінностями людини, з особливостями національної та світової культури. Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти (2021), діти дошкільного віку розвивають усебічні компетентності через активну участь у багатьох видах діяльності. Ці види діяльності охоплюють ігрову, яка є основною для цього віку; рухову; природничу; предметну; художньо-естетичну (образотворчу, музичну, театральну, літературну); мовленеву; соціокультурну тощо. Важко переоцінити роль художньої літератури в процесі загаль-

нокультурного розвитку дітей дошкільного віку. Під час навчальної та ігрової діяльності з допомогою художніх творів (казок, оповідань, віршів, притч) дошкільники здатні засвоїти базові знання про себе та світ довкола, духовно-моральні цінності й навчитися ефективно застосовувати отриману інформацію в житті. Результатом такого розвитку є формування життєво компетентного дошкільника, який здатний діяти самостійно й конструктивно в різноманітних соціальних і побутових ситуаціях.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Проблемі формування загальнокультурної компетентності в дітей дошкільного віку присвячено багато наукових розвідок. Українські науковці, зокрема І. Бех, А. Богуш, О. Косенчук та О. Стаєнна, досліджують психологічні

аспекти загальнокультурного виховання. Вони підкреслюють, що для формування загальнокультурної компетентності в дошкільників важливо створювати сприятливу атмосферу та використовувати ефективні засоби, серед яких особливе місце посідають художні твори. Дослідниця Л. Кобилецька зазначила, що загальнокультурна компетентність є визначальною в розвитку творчого мислення, креативності, формуванні навичок міжособистісної взаємодії, культури поведінки. Науковиця стверджує, що мистецтво слова відіграє вагомую роль у процесі формування загальнокультурної компетентності, яка, у свою чергу, є ключовою для інших компетентностей усіх освітніх напрямів Базового компонента дошкільної освіти [3, с. 64–65].

К. Ушинський стверджував, що, читаючи художні твори дітям, ми ознайомлюємо їх із життям народу в різних його аспектах. Учений радив ретельно підбирати твори відповідно до віку, наголошував на тому, щоб текст був доступним за змістом, рекомендував проводити попередню бесіду, щоб підготувати дітей до сприйняття твору. Погоджуємося з думкою науковця, що вірші впливають не тільки на розум і мовлення, а й на дитячі почуття, естетичний розвиток. К. Ушинський зазначав: «У душі дитини з логічною думкою зростається прекрасний поетичний образ; розвиток розуму йтиме дружно з розвитком фантазії та почуття; логічна думка відшукає собі поетичний вираз, і навпаки, поезія виразу закріпить саму думку» [8, с. 270].

Проте, попри визнану важливість, сучасні дослідження вказують на недостатню увагу до вивчення впливу художніх творів на формування загальнокультурних компетенцій у дошкільному віці. Це свідчить про необхідність подальших, глибших досліджень у цій галузі.

Мета статті – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити вплив художніх творів на формування загальнокультурної компетентності в дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Відомі педагоги, такі як С. Русова та В. Сухомлинський, наголошували на значенні раннього формування моральних уявлень, підкреслюючи, що основи моральної свідомості дитини закладаються саме на межі раннього та дошкільного віку.

«Багаторічний досвід, – наголошує В. Сухомлинський, – переконав нас, що літературними спробами – складанням віршів, оповідань, нарисів – у роки отрочтва й ранньої юності захоплюються ті, на кого в дитинстві великий вплив справила краса, передана словом у творах видатних письменників. Сприймання творів різноманітних видів мистецтва, усього прекрасного в навколишньому світі пробуджує в дитини бажання творити, тому що переживання почуття насолоди від прекрасного – перше спонукання до творчості. Чим глибше пережив учень красу, відбиту в поетичному творі, тим більша в нього потреба передати в слові власну думку, почуття» [7, с. 383].

Софія Русова наголошувала, що діти люблять слухати казки й оповідання. За її словами, коли діти слухають твори художньої літератури, у дитячих серцях виховується особлива повага до дорослих. У дослідженнях скористаємося порадою С. Русової – обирати короткі повчальні твори, якщо є невідомі слова, то обов'язково пояснити їх і підібрати слова-замінники, але такі, які не змінять смислу твору [6, с. 109].

У дослідженнях ми використовували такі жанри художньої літератури, як казки, оповідання, вірші.

Для діагностики впливу жанрів художньої літератури на загальнокультурний розвиток дошкільників ми провели дослідження в закладі дошкільної освіти № 166 м. Львова з дітьми старшого дошкільного віку.

Дослідження проводилося в три етапи:

I. Констатувальний етап.

II. Формувальний етап.

III. Контрольний.

На першому етапі експериментального дослідження було поставлено мету – виявити рівень загальнокультурної компетентності в дітей старшого дошкільного віку та проаналізувати вплив художньої літератури на всебічний розвиток дітей. Використано комплекс методів: спостереження, проведення ігор, квестів, діагностичних бесід та анкетування педагогів і батьків.

Діти виконували завдання, спрямовані на: розпізнавання моральних якостей персонажів; визначення правильності вчинків; вибір моделі поведінки в запропонованій ситуації; фор-

мулювання ввічливих висловів; уточнення й пояснення невідомих слів; виведення моральних правил; знання елементів національної та світової культури.

Проведення констатувального етапу (рис. 1) дало змогу виявити таке:

- позитивну динаміку у формуванні загальнокультурної компетентності в дітей за умови залучення художньої літератури;
- потребу в методичній підтримці вихователів;
- недостатню активність батьків у роз'ясненні моральних норм, елементів національної та світової культури.

Ці результати стали підґрунтям для побудови формувального етапу експерименту.

Формувальний етап дослідження був спрямований на активне впровадження педагогічних умов, розроблених для формування загальнокультурної компетентності в дітей старшого дошкільного віку засобами художньої літератури. Робота тривала протягом трьох тижнів та охопила 15 занять, що проводилися в ЗДО. Заняття включали інтегровані завдання з художньо-мовленнєвого, морально-етичного й соціального розвитку, адаптовані до вікових особливостей дітей.

Заклад дошкільної освіти № 166 м. Львова, у якому проводили дослідження, працює за програмою «Українське дошкілля», тому ми використовували твори, запропоновані цією програмою.

Програма «Українське дошкілля» пропонує низку творів, які чудово підходять для формування моральних якостей у дітей дошкільного віку, таких як розуміння змісту певних вчинків (добре-погано), допомагають дітям оцінювати поведінку свою й навколишніх, сформулювати дисциплінованість, стриманість, здатність стримувати свої бажання, дотримуватися правил. Діти розуміють такі поняття, як чуйність, доброта, дружба, справедливість. Також з допомогою творів художнього слова дошкільники знайомляться з елементами національної та світової культури.

Ось, наприклад, для формування у дітей турботи до тварин і птахів і всього живого в роботі використовували оповідання О. Копиленка «Їдальня для птахів», «Покинуте гніздо», І. Франка «Мурко і Бурко», Г. Романіка «Як хліб родить» тощо.

Для ознайомлення дітей зі своєю країною, традиціями свого народу, історичним минулим, з містом, у якому живемо, використовували твори Р. Купчинського «Мій край», Є. Лещук «Рідна мова», Х. Лисовецької «Український прапор», О. Олеся «Початки Києва», Д. Павличка «Де найкраще місце на землі», І. Радковця «Таємниця львівських левів» тощо.

Для розуміння поведінки людей, їхніх моральних якостей, роздумів над вчинками читали твори В. Сухомлинського «Ледача подушка», Л. Українки «Біда навчить», А. Усачова «Ніхто немає права ображати дитину», В. Паронової «Поведінка в автобусі» тощо.

Також читали з дітьми твори зарубіжних письменників, зокрема казки Г.К. Андерсона «Снігова королева», «Русалонька», А. Лінгренд «Малій і Карлсон що живе на даху» (уривок), «Пеппі Довгапанчоха» (уривок). Перед читанням зачитували дітям назву твору й автора, який написав цей твір.

Під час дослідження мали зустріч дітей з дитячою письменницею Любов'ю Відутою, яка почитала дітям свої твори, діти з великим задоволенням слухали вірші, відгадували загадки й познайомилися зі справжньою письменницею.

Заняття мали чітку структуру: емоційний вступ – ознайомлення з літературним твором – обговорення – творче або рольове завдання – підсумок.

Тексти обраних творів були адаптовані до віку дітей, з простими сюжетами, доброзичливою лексикою, повтореннями, що сприяли закріпленню понять. Діти часто просили перечитати твори ще раз, упізнавали власні вчинки в героєві, відповідали на запитання по тексту, пропонували альтернативні кінцівки творів.

На основі прослуханих творів діти:

- малювали ілюстрації до оповідань;
- складали власні історії про добрих героїв;
- розігрували сценки за казками;
- відповідали на запитання: «Що б ти зробив на місці героя?»;
- створювали «дерево добрих справ», куди прикріплювали свої добрі вчинки.

Діти виявили високий рівень емоційного включення. Наприклад, під час заняття «Допоможи герою» хлопчик вигукнув: «Я залюбки витяг би їжачка з ями!», що свідчило про сформованість емпатії.

Метою контрольного етапу було перевірити ефективність упроваджених педагогічних засобів (художніх творів, творчих завдань, рольових ігор), які застосовувалися в ході формувального етапу з метою розвитку загальнокультурної компетентності в дітей старшого дошкільного віку.

Для цього використані ті самі діагностичні методики, що й на констатувальному етапі, а саме: індивідуальні бесіди за творами художньої літератури; сюжетно-рольові ігри; моральні дилеми; мініопитування; творчі завдання.

Результати контрольного етапу (рис. 1) продемонстрували позитивну динаміку. Найбільші зміни зафіксовано в умінні дітей аналізувати поведінку персонажів, визначати моральні норми, виявляти емпатію до літературних героїв та однолітків.

Таким чином, можна зазначити таке:

- **Діти з низьким рівнем** почали більш вільно орієнтуватися в моральних категоріях, стали активнішими в грі, частіше ініціювали допомогу товаришам.

- **Діти із середнім рівнем** показали впевненість у відповідях, змогли самостійно обґрунтувати оцінку поведінки героїв.

- **Діти з високим рівнем** почали демонструвати здатність до морального самоствердження: пропонували нові ідеї для сюжетів, активно створювали образи добрих героїв.

З вищенаведеного можна зробити такі висновки:

1. Проведення цілеспрямованої системи занять на основі художніх творів позитивно

вплинуло на формування загальнокультурної компетентності.

2. Авторські казки, оповідання й вірші викликали значний інтерес у дошкільників, сприяли осмисленню моральних категорій та активізували мовленнєву й творчу діяльність.

3. Діти стали ініціативними в моральних судженнях, охоче створювали образи добрих героїв, розуміли, що означає бути уважним, добрим, сміливим.

4. Практика показала, що загальнокультурне виховання засобами літератури потребує системності, творчого підходу педагога й опори на досвід дитини.

Виховання художнім словом призводить до великих змін в емоційній сфері дитини, що сприяє появі в неї живого відгуку на різні події життя, змінює її ставлення до речей, перебудовує її суб'єктивний світ.

Під час читання дорослими книжки дитина бачить певну картину, конкретну ситуацію, образ, переживає описувані події, що сильніше її переживання, тим багатшими є її почуття і ставлення до реальності. Гуманні цінності й правила набувають у художньому творі живого змісту.

У ході дослідження з'ясували, що для ефективного впливу художньої літератури на загальнокультурний розвиток дошкільників необхідно враховувати такі психолого-педагогічні аспекти:

- відповідність віку й індивідуальним особливостям: вибір творів повинен відповідати

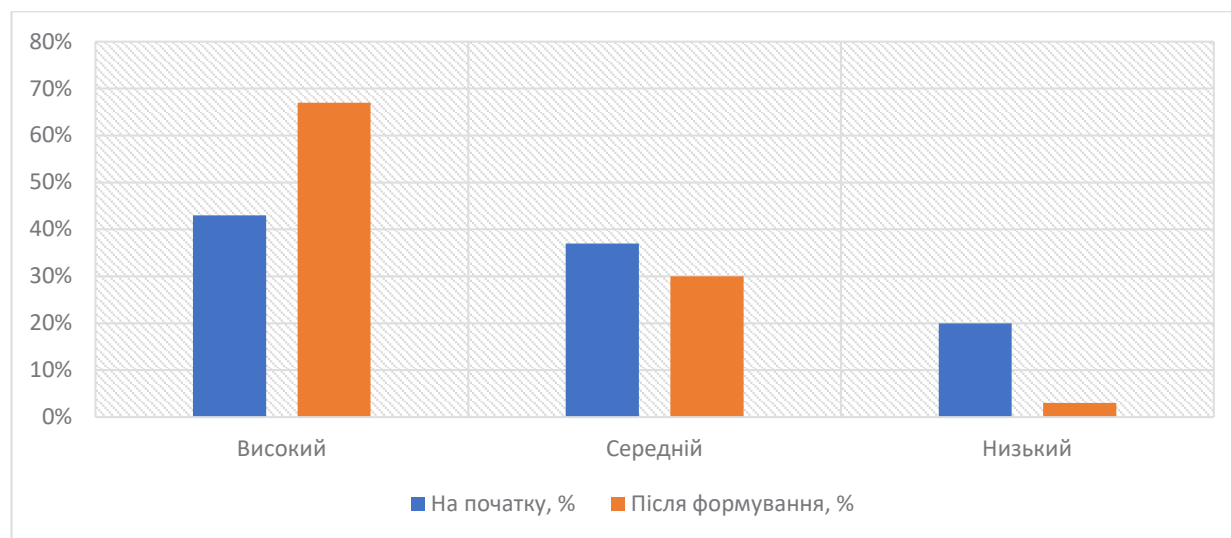

Рис. 1. Діаграми із зазначенням рівня загальнокультурного розвитку дошкільників на констатувальному й контрольному етапах

віковим можливостям сприйняття, інтересам і рівню розвитку дітей;

- створення сприятливої атмосфери: читання має супроводжуватися позитивними емоціями, комфортною обстановкою, що сприятиме зануренню дитини у світ книги;

- виразне читання: інтонація, міміка, жести вихователя або батьків є ключовими для передавання емоційного змісту твору;

- обговорення прочитаного: аналіз сюжету, характеристика героїв, їхніх вчинків допомагає дитині усвідомити моральний зміст твору, розвиває критичне мислення;

- ігрові форми роботи: використання театралізованих ігор, малювання за мотивами прочитаного, драматизація творів сприяє глибшому засвоєнню матеріалу й розвитку творчих здібностей;

- системність і послідовність: регулярне й цілеспрямоване використання художньої літератури є запорукою її ефективного впливу;

- ознайомлення дітей з різними жанрами художньої літератури й авторами творів.

У програмі «Українське дошкілля» запропоновано багато творів українських авторів, але тільки декілька зарубіжних. Рекомендуємо залучати в освітній процес дитячі твори сучасних українських авторів, таких як: Татусі Бо «Засиналочки» – казочки для сну; Тарас і Мар'яна Прохасько «Хто зробить сніг», «Життя і сніг» – казка про родину кротів і їхніх тринадцять кротенят, про дружбу та взаємодопомогу, про турботу й домашній затишок, а також про те, хто насправді робить сніг; Сашко Лірник «Пухнасті казочки» – казки й вірші для малят; Іван Малкович «Українська абетка», «Улюблені вірші», «100 казок»; Василь Федієнко – дітям різного віку пропонує цікаві букварі та посібники з математики, розвитку мовлення й інших предметів, використовуючи різні жанри художньої літератури; Наталія Чуб – «Азбука хоробрості», «Азбука доброти», «Азбука ввічливості», «Азбука дружби» – книга для батьків і вихователів, яка допоможе знайти відповіді на найчастіші запитання малюка; Сашко Дерманський «Казка про дракона Омелька» – веселі, пригодницькі казки; а також твори зарубіжних авторів: Роальда Дала «Чарлі і шоколадна фабрика», казки Шарля Перро, Туве Янссон

– серія про мумі-тролів, казки Братів Грім і Г.К. Андерсена, Р. Кіплінга «Книга джунглів» та інші.

Висновки. Художня література є незамінним чинником загальнокультурного розвитку дошкільників. Кожен її жанр – казка, оповідання, вірш тощо – має унікальний потенціал для впливу на різні сфери особистості дитини: емоційно-чуттєву, моральну, пізнавальну, естетичну й мовленнєву. Систематичне та грамотне використання художніх творів в освітньому процесі ЗДО й у родині сприяє гармонійному та всебічному розвитку дитини, закладаючи міцний фундамент для її майбутнього культурного становлення. Обираючи книги для дошкільників, важливо враховувати їхні інтереси й уподобання, щоб зробити читання приємним і з корисним досвідом.

Освітня роль казок, оповідань, віршів у дошкільному віці має особливе значення. Вони здатні розвивати уяву й творче мислення, мовлення дошкільників. Художні твори знайомлять здобувачів освіти з різними персонажами, ситуаціями, допомагаючи їм пізнати себе та навколишній світ, формувати обізнаність із традиціями, ремеслами свого народу й побутом інших народностей, а також формувати в дітей духовно-моральні цінності: чесність, справедливість, відповідальність тощо. З допомогою творів художньої літератури діти бачать наслідки різних вчинків і вчаться приймати правильні рішення в різних життєвих ситуаціях.

Крім того, твори створюють для дітей захопливу й приємну атмосферу, що сприяє розслабленню та відпочинку від повсякденних занять. Це джерело радості, гри й розваг, адже дітям подобається слухати цікаві історії та знайомитися з яскравими персонажами.

Художня література в дошкільному віці має довготривалий вплив на розвиток дитини. Здобувачі освіти, які регулярно знайомляться з різними художніми жанрами ще в ЗДО, часто зберігають любов до книжки та продовжують розвивати уяву й знання впродовж усього життя.

Перспективними вважаємо подальші дослідження впливу жанрів художньої літератури на формування всіх інших компетентностей у дошкільників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Базовий компонент дошкільної освіти, 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> (дата звернення: 04.07.2025).
2. Богуш А.М. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку: програма та методичні рекомендації / уклад. А.М. Богуш. Київ : ІЗМН, 1997. 112 с.
3. Кобилицька Л.В. Формування загальнокультурної компетентності у дошкільників засобами художньої літератури. *Матеріали звітних наукових конференцій факультету педагогічної освіти*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. Вип. 10. С. 64–67.
4. Крутий К.Л. Формування ключових компетенцій у дітей дошкільного віку в умовах полілінгвальності. 2007. URL: www.ukrdeti.com/umservik/ukmsv0.html (дата звернення: 05.07.2025).
5. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко та ін. 2-ге вид., зі змін. і доп. Тернопіль : Мандрівець, 2022. С. 216.
6. Русова С. Вибрані твори. Київ : Освіта, 1996. С. 109.
7. Сухомлинський В.О. Естетичне сприймання і естетична творчість. Вибрані твори : в 5 т. Київ : Рад. школа, 1977. Т. 4. С. 377–385.
8. Ушинський К.Д. Твори : у 6 т. Київ : Радянська школа, 1955. Т. 2.
9. Чередніченко С.В. Формування національної культури дошкільників засобами дитячої літератури. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип. 12. С. 528–531.

REFERENCES:

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity [The basic component of preschool education] (2021). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> (access date: 04.05.2025) [in Ukrainian].
2. Bohush, A.M. (1997). Vytoky movlennievoho rozvytku ditei doshkilnoho viku: prohrama ta metodychni rekomendatsii [Origins of speech development of preschoolers: program and methodological recommendations] / uklad. A.M. Bohush. Kyiv: IZMN, 112 p. [in Ukrainian].
3. Kobyletska, L.V. (2025). Formuvannia zahalnokulturnoi kompetentnosti u doshkilnykiv zasobamy khudozhnoi literatury [Formation of general cultural competence in preschoolers through the means of fiction]. *Materialy zvitnykh naukovykh konferentsii fakultetu pedahohichnoi osvity*. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 10, 64–67 [in Ukrainian].
4. Krutii, K.L. (2007). Formuvannia kliuchovykh kompetentsii u ditei doshkilnoho viku v umovakh polilingvalnosti. [Formation of key competencies in preschool children in conditions of multilingualism]. URL: www.ukrdeti.com/umservik/ukmsv0.html. (access date: 05.07.2025) [in Ukrainian].
5. Prohrama rozvytku dytyny doshkilnoho viku «Ukrainske doshkillia» (2022). [Preschool Child Development Program «Ukrainian Preschool»] O.I. Bilan, L.M. Vozna, O.L. Maksymenko ta in. Vyd. 2-he, zi zmin. i dop. Ternopil : Mandrivets. P. 216. [in Ukrainian].
6. Rusova, S. (1996). Vybrani tvory. [Selected works] K.: Osvita. P. 109 [in Ukrainian].
7. Sukhomlynskyi, V.O. (1977). Estetychne sprymannia i estetychna tvorchist [Aesthetic perception and aesthetic creativity]. Vybrani tvory: v 5 tomakh. T. 4. K.: Rad. Shkola, 377–385 [in Ukrainian].
8. Ushynskyi, K.D. (1955). Tvory [Works] v 6-ty tomakh. T. 2. K.: Radianska shkola. P. 270 [in Ukrainian].
9. Cherednichenko, S.V. (2012). Formuvannia natsionalnoi kultury doshkilnykiv zasobamy dytiachoi literatury [Formation of national culture of preschoolers through children's literature]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 12, 528–531 [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 28.07.2025

Дата прийняття статті: 29.09.2025

Опубліковано: 27.10.2025